

Ольга Володимирівна СУШИК,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри екологічного права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, Київ, 01601,
o.sushyk@gmail.com

УДК 349.7

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У КРАЇНАХ СНД

Досліджується правове регулювання забезпечення радіаційної безпеки у країнах пострадянського простору, які пережили Чорнобильську катастрофу. Сьогодні в більшості країн СНД прийняті законодавчі акти, які визначають правові засади забезпечення радіаційної безпеки. Зокрема в Україні діє Закон “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 8 лютого 1995 р. У Російській Федерації правове регулювання у вищенаведеній сфері здійснюють такі закони: “Про використання ядерної енергії” від 20 листопада 1995 р., “Про радіаційну безпеку населення” від 5 грудня 1995 р. Основи правового регулювання забезпечення радіаційної безпеки Грузії встановлює Закон “Про ядерну та радіаційну безпеку” від 12 березня 2012 р. У вищенаведених нормативно-правових актах встановлені спільні правові основи забезпечення радіаційної безпеки для всіх країн СНД: 1) визначені єдині принципи забезпечення радіаційної безпеки; 2) виокремлені права громадян у сфері забезпечення радіаційної безпеки; 3) передбачена державна система регулювання радіаційної безпеки; 4) встановлена відповідальність за невиконання належних вимог забезпечення радіаційної безпеки.

Ключові слова: використання ядерної енергії, радіаційна безпека, радіаційний захист, джерело іонізуючого випромінювання.

Питання забезпечення безпеки населення від негативного впливу іонізуючого випромінювання та охорони навколишнього природного середовища від радіоактивного забруднення завжди будуть пріоритетними у всьому світі та для країн пострадянського простору зокрема. Країни, які пережили Чорнобильську катастрофу — катастрофу планетарного масштабу, на нашу думку, просто не можуть собі дозволити іншого. Катастрофа на Чорнобильській АЕС поставила перед державами обов'язок відшкодувати шкоду, заподіяну життю та здоров'ю, майну громадян, а також забезпечити безпечне використання ядерної енергії з тим, щоб унеможливити виникнення таких ядерних інцидентів у майбутньому.

Важливим на сьогодні є те, щоб виробництво і використання джерел іонізуючого випромінювання, а також експлуатація ядерних установок, включаючи поводження з радіоактивними відходами, відповідали визначеним нормам радіаційної безпеки, у разі недотримання яких властивості іонізуючого випромінювання можуть завдати невилправної шкоди життю і здоров'ю людини та навколишньому природному середовищу. Саме тому надзвичайно великого значення набуває належне правове регулювання забезпечення радіаційної безпеки на національному рівні, зокрема в країнах СНД.

Відзначимо, що елементи, які в своїй основі закріплює правове регулювання забезпечення радіаційної безпеки за законодавством країн пострадянського простору, мають подвійну природу. З одного боку, в них знайшли відображення основні вимоги єдиного режиму екологічної безпеки, з другого — специфіка правового регулювання відносин у сфері використання ядерної енергії та забезпечення радіаційної безпеки. У зв'язку з вищевикладеним, на нашу думку, є підстави всі нормативно-правові акти, які регулюють відносини у сфері радіаційної безпеки, поділити на два види: загальні та спеціальні.

До загальних належать нормативно-правові акти, які закріплюють основні положення охорони навколишнього природного середовища від радіоактивного забруднення як одного з видів забруднення довкілля, що проявляється у завданні шкідливого іонізуючого впливу життю і здоров'ю людини, рослинному, тваринному світу та матеріальним цінностям. Так, нормативно-правовим актом, який закріплює правові основи охорони навколишнього природного середовища від радіоактивного забруднення в Україні, є Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. [1], який до факторів, що впливають на стан довкілля, відносить також шкідливий іонізуючий вплив та радіоактивне забруднення (ст. 54). Відзначимо, що цей законодавчий акт також чітко визначив зобов'язання підприємств, установ та організацій, які здійснюють господарську чи іншу діяльність, пов'язану з використанням радіоактивних речовин у різних формах і з будь-якою метою, щодо забезпечення екологічної безпеки цієї діяльності, яка виключала б можливість радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища та негативного впливу на здоров'я людей у процесі видобутку, збагачення, транспортування, переробки, використання та захоронення радіоактивних речовин.

Закон Республіки Молдова “Про охорону навколишнього середовища” від 16 червня 1993 р. [2] містить окремий розділ 7 “Захист від іонізуючої радіації”, який передбачає, що будь-яка діяльність, пов'язана з радіоактивними джерелами: їх ввезення, проведення наукових досліджень, впровадження нових технологій, розробка, виробництво, переробка, використання, перевезення, вивезення, знешкодження та захоронення, — допускається лише на основі спільного дозволу центральних органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я.

Відповідно до Федерального Закону РФ “Про охорону навколишнього середовища” від 10 січня 2002 р. [3] забруднення навколишнього природного середовища іонізуючим випромінюванням є одним із видів негативного впливу на навколишнє середовище (ст. 16). З метою запобігання негативному впливу на навколишнє середовище господарської та іншої діяльності, вищенаведений законодавчий акт передбачає, що для юридичних і фізичних осіб — природокористувачів встановлюються нормативи допустимого впливу на навколишнє середовище. Серед останніх можна виокремити нормативи допустимого впливу іонізуючого випромінювання на навколишнє середовище та нормативи якості навколишнього середовища:

1) гранично допустимі концентрації хімічних, у тому числі і радіоактивних, речовин;

2) фізичні показники стану навколишнього середовища, в тому числі і рівнів радіоактивності (ст.ст. 21–22).

Федеральний закон РФ “Про охорону навколишнього середовища” також передбачає, що юридичні та фізичні особи зобов'язані дотримуватися правил виробництва, зберігання, транспортування, застосування, захоронення радіоактивних речовин (джерел іонізуючого випромінювання) і ядерних матеріалів та недопускати при цьому перевищення встановлених гранично допустимих нормативів іонізуючого випромінювання, а у випадку їх перевищення — негайно інформувати органи виконавчої влади в галузі забезпечення радіаційної безпеки про підвищення рівня радіації, що є небезпечним для навколишнього середовища та здоров'я людини, а також вживати заходи щодо ліквідації джерел радіаційного забруднення (ст. 48).

Законом РФ “Про екологічну експертизу” від 23 листопада 1995 р. [4] визначено, що серед об’єктів державної екологічної експертизи федерального рівня є матеріали об’ґрунтування ліцензій на здійснення окремих видів діяльності, які чинять негативний вплив на навколишнє середовище і ліцензування яких здійснюється відповідно до законодавства у сфері використання ядерної енергії (ст. 11).

Слід відмітити, що правове регулювання відносин, пов’язаних із забезпеченням радіаційної безпеки у всіх країнах СНД, базується на врахуванні специфічних властивостей ядерних матеріалів, радіоактивних речовин, зокрема особливих властивостей радіації. У зв’язку з цим, система заборон і зобов’язань у цій сфері спрямована, перш за все, на забезпечення радіаційної безпеки, попередження небезпеки радіоактивного опромінення. Відповідні норми закріплені в низці спеціальних нормативно-правових актів, які відрізняються за своєю юридичною силою та формою закріплення.

На сьогодні в більшості країн СНД прийняті законодавчі акти, які визначають правові засади забезпечення радіаційної безпеки. Зокрема в Україні діють такі закони України: “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 8 лютого 1995 р. [5], “Про поводження з радіоактивними відходами” від 30 червня 1995 р. [6], “Про видобування і переробку уранових руд” від 19 листопада 1997 р. [7], “Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання” від 14 січня 1998 р. [8], “Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії” від 11 січня 2000 р. [9], “Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення” від 13 грудня 2001 р. [10], “Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об’єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення” від 8 вересня 2005 р. [11] та низка інших.

У РФ правове регулювання у вищенаведеній сфері здійснюється такими законодавчими актами: “Про використання атомної енергії” від 20 листопада 1995 р. [12], “Про радіаційну безпеку населення” від 5 грудня 1995 року [13]. Правові основи забезпечення радіаційної безпеки в Республіці Білорусь передбачені законами “Про радіаційну безпеку населення” від 5 січня 1998 р. [14] та “Про використання ядерної енергії” від 30 липня 2008 р. [15]. У Республіці Казахстан діють такі основні законодавчі акти у сфері забезпечення радіаційної безпеки: “Про використання ядерної енергії” від 14 квітня 1997 р. [16], “Про радіаційну безпеку населення” від 23 квітня 1998 р. [17].

У вищенаведених нормативно-правових актах закріплені правові основи забезпечення радіаційної безпеки, які є спільними для правового регулювання в цій сфері всіх пострадянських країн. Зокрема:

1. Визначені єдині принципи забезпечення радіаційної безпеки:
  - а) принципи нормування;
  - б) принцип об’ґрунтування;
  - в) принцип оптимізації.
2. Виокремлені права громадян у сфері забезпечення радіаційної безпеки, зокрема, на:
  - а) одержання інформації у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки;
  - б) участь у формуванні політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки;
  - в) страхування від ризику радіаційного впливу під час використання ядерної енергії;
  - г) забезпечення радіаційної безпеки пацієнтів і персоналу в разі медичного втручання із застосуванням джерел іонізуючого випромінювання;

г) соціально-економічну компенсацію ризику від діяльності господарюючих суб'єктів у сфері використання ядерної енергії;

д) відшкодування шкоди в повному обсязі відповідно до законодавства.

3. Передбачена державна система регулювання радіаційної безпеки, яка об'єднує такі взаємопов'язані складові елементи: нормування (встановлення обов'язкових вимог), дозвільна діяльність (реєстрація, ліцензування, паспортизація, сертифікація і т.д.), державний контроль і нагляд.

4. Встановлена відповідальність за невиконання належних вимог забезпечення радіаційної безпеки або за їх порушення. Зокрема у РФ діє спеціальний Закон "Про адміністративну відповідальність організацій за порушення законодавства в галузі використання атомної енергії" від 12 травня 2000 р. [18].

Разом зі спільними рисами, які притаманні для правового регулювання радіаційної безпеки країн пострадянського простору, слід, на нашу думку, виокремити й спільні проблеми правового забезпечення у визначеній сфері.

Зокрема у більшості країн СНД державне регулювання забезпечення радіаційної безпеки покладається на різні органи державної виконавчої влади, а не на єдиний державний регулюючий орган, як це передбачено міжнародними конвенціями та стандартами МАГАТЕ у сфері забезпечення радіаційної безпеки.

Так, державне регулювання у сфері забезпечення радіаційної безпеки РФ здійснюють Федеральна служба з екологічного, технологічного й атомного нагляду, Міністерство охорони здоров'я і соціального розвитку, Міністерство у справах цивільної оборони, надзвичайних ситуацій і ліквідації наслідків стихійних лих, Міністерство природних ресурсів і екології. У Молдові державними органами, які регулюють питання радіаційного захисту і безпеки, є Міністерство охорони здоров'я, Департамент стандартів, метрології та технічного нагляду, Департамент цивільного захисту і надзвичайних ситуацій, центральний орган з управління природними ресурсами та охорони навколишнього середовища. Схожа модель інституційно-правового забезпечення державного регулювання функціонує в Україні, Білорусії, Азербайджані.

Інша модель інституційно-правового забезпечення державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки, де чітко визначений один орган державної влади, функції та повноваження якого безпосередньо пов'язані із забезпеченням радіаційної безпеки, функціонує в Грузії та Казахстані. Зокрема відповідно до Закону Грузії "Про ядерну та радіаційну безпеку" від 20 березня 2012 р. [19] державне регулювання ядерної та радіаційної діяльності здійснює єдиний державний регулюючий орган — Міністерство енергетики та природних ресурсів. Державним органом Республіки Казахстан, який виконує повноваження в сфері використання ядерної енергії, забезпечення ядерної та радіаційної безпеки, є Агентство Республіки Казахстан з ядерної енергії.

Республіка Таджикистан також має регулюючий орган у галузі забезпечення радіаційної безпеки, яким є Агентство з ядерної та радіаційної безпеки, однак воно функціонує при Академії наук Республіки Таджикистан і, таким чином, взагалі не є державним органом. До того ж недавно ООН рекомендувала Таджикистану створити в рамках Міністерства охорони здоров'я Центр радіаційної безпеки, який буде відповідати за моніторинг і контроль радіаційного впливу на населення, в тому числі на робочих місцях.

Спільною проблемою у правовому регулюванні забезпечення радіаційної безпеки для країн СНД є, на нашу думку, те, що основними документами, в яких містяться вимоги до забезпечення радіаційної безпеки, яких повинні дотримуватись не тільки юридичні та фізичні особи, які здійснюють діяльність у сфері використання ядерної енергії, а й усі еколого-небезпечні підприємства, виступають технічні документи та норми санітарного законодавства.

У Республіці Білорусь вимоги до забезпечення радіаційної безпеки закріплені у таких санітарних документах: Санітарних нормах і правилах "Вимоги до радіаційної

безпеки” від 28 грудня 2012 р. [20], “Санітарних правилах поводження з радіоактивними відходами (СПОРО–2005)” від 7 квітня 2005 р. [21], “Основних санітарних правилах забезпечення радіаційної безпеки (ОСП–2002)” від 22 лютого 2002 р. [22] тощо. У Республіці Казахстан діють Санітарні правила “Санітарно-епідеміологічні вимоги до забезпечення радіаційної безпеки” від 3 лютого 2012 р. [23]. Основними документами, в яких містяться вимоги до забезпечення радіаційної безпеки Грузії, є “Норми радіаційної безпеки (РУН–2000)” та наказ Міністерства охорони здоров’я: “Основні вимоги до безпеки джерел іонізуючого випромінювання” від 4 березня 2003 р. [24].

Основні вимоги до охорони здоров’я людини та навколишнього природного середовища від ймовірної шкоди, пов’язаної з опроміненням від джерел іонізуючого випромінювання і безпечною експлуатацією таких джерел в Україні, визначають “Норми радіаційної безпеки України (НРБУ–97)” від 7 грудня 1997 р. [25], “Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України” від 2 лютого 2005 р. (ОСПУ–2005) [26]. Слід відмітити, що затвердження такого документа наказом МОЗ України суперечить “Концепції державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю в Україні” від 15 січня 1994 р. [27], якою передбачено, що правовий режим забезпечення радіаційного захисту під час проведення робіт, пов’язаних з використанням джерел іонізуючого випромінювання, має визначатись виключно законодавчими актами України.

Натомість в РФ на законодавчому рівні закріплено, що технічні регламенти у сфері правового регулювання ядерної та радіаційної безпеки є основними нормативними документами. Зокрема відповідно до Федерального закону “Про технічне регулювання” від 15 грудня 2002 р. [28] (ст.ст. 5–7) технічні регламенти та інші документи федеральних органів виконавчої влади, уповноважених у сфері забезпечення безпеки, державного управління використанням ядерної енергії, державного регулювання безпеки при використанні ядерної енергії, встановлюють мінімальні необхідні обов’язкові вимоги з безпеки, що не повинні перешкоджати розвитку господарської діяльності.

Такі ж вимоги щодо правового регулювання радіаційної безпеки на рівні технічних регламентів закріплені й у законодавстві інших країн–членів СНД. Зокрема в Республіці Киргизстан “Технічний регламент “Про радіаційну безпеку Киргизької республіки” затверджений на рівні Закону від 3 листопада 2011 р. [29]. Постановою Уряду Республіки Казахстан затверджений “Технічний регламент “Ядерна та радіаційна безпека” від 30 липня 2010 р. [30].

Проаналізувавши правові засади забезпечення радіаційної безпеки за законодавством країн СНД, слід, на нашу думку, відмітити, що держави колишнього Радянського Союзу, населення яких постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи, після здобуття своєї незалежності приділяють значну увагу питанням забезпечення радіаційної безпеки. Зокрема була прийнята низка законодавчих і підзаконно-правових актів, які закладають правові основи у вищевказаній сфері (принципи забезпечення радіаційної безпеки, права громадян та відповідальність у разі порушення таких прав у сфері забезпечення радіаційної безпеки). Вищевикладені основи у сфері забезпечення радіаційної безпеки в певній мірі відображають вимоги міжнародних конвенцій та документів міжнародних організацій (МАГАТЕ, Комісії з радіологічного захисту тощо) в цій сфері.

Разом з тим для пострадянських країн характерні спільні проблеми, що пов’язані з відсутністю єдиного регулюючого органу державного регулювання у сфері забезпечення радіаційної безпеки та з існуючою в країнах СНД системою нормативно-технічної документації у вищевказаній сфері, що орієнтована на вирішення лише конкретних санітарно-гігієнічних і технічних проблем. Закріплюючи вимоги до забезпечення радіаційної безпеки у технічних документах та нормах санітарного законодавства, органи державної влади більшості країн СНД затверджують саме відомчі норми радіаційної безпеки, якими легко було б

маніпулювати і вносити зміни в залежності від стану радіаційного забруднення, як це спостерігалось уже в 1986–1987 роках.

До того ж, на жаль, слід визнати, що в окремих країнах пострадянського простору, в законодавстві чітко визначено, що технічні регламенти у сфері використання ядерної енергії мають встановлювати лише мінімальні необхідні обов'язкові вимоги з радіаційної безпеки, щоб не перешкоджати господарській діяльності. Таким чином, на перше місце ставиться не безпека людини від негативного іонізуючого впливу та охорона навколишнього природного середовища від радіоактивного забруднення, а лише розвиток сектору економіки, без врахування потенційно небезпечних об'єктів діяльності людини, для яких питання забезпечення радіаційної безпеки повинні, на нашу думку, бути не менш важливі, ніж виробничі та майнові відносини.

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264–ХІІ [Текст] // ВВР. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
2. Об охране окружающей среды : Закон Республики Молдова от 16.06.1993 г. № 1515–ХІІ [Электронный ресурс] СоюзПравоИнформ. — URL : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=3317.
3. Об охране окружающей среды : Федеральный закон Российской Федерации от 10.01.2002 г. № 7–ФЗ [Электронный ресурс] ГАРАНТ. — URL : <http://base.garant.ru/12125350>.
4. Об экологической экспертизе : Федеральный закон Российской Федерации от 23.11.1995 г. № 174–ФЗ [Электронный ресурс] Консультант Плюс. — URL : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=156592>.
5. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 08.02.1995 р. № 39/95–ВР [Текст] // ВВР. — 1995. — № 12. — Ст. 81.
6. Про поводження з радіоактивними відходами : Закон України від 30.06.1995 р. № 255/95–ВР [Текст] // ВВР. — 1995. — № 27. — Ст. 198.
7. Про видобування і переробку уранових руд : Закон України від 19.11.1997 р. № 645/97–ВР [Текст] // ВВР. — 1998. — № 11–12. — Ст. 39.
8. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання : Закон України від 14.01.1998 р. № 15/98–ВР [Текст] // ВВР. — 1998. — № 22. — Ст. 115.
9. Про дозвілну діяльність у сфері використання ядерної енергії : Закон України від 11.01.2000 р. № 1370–ХІV [Текст] // ВВР. — 2000. — № 9. — Ст. 68.
10. Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення : Закон України від 13.12.2001 р. № 2893–ІІІ [Текст] // ВВР. — 2002. — № 14. — Ст. 96.
11. Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення : Закон України від 08.09.2005 р. № 2861–ІV [Текст] // ВВР. — 2005. — № 51. — Ст. 555.
12. Об использовании ядерной энергии : Федеральный закон Российской Федерации от 20.11.1995 г. № 170–ФЗ [Электронный ресурс] Российская газета. — URL : www.rg.ru/1995/11/28/atomenergiya-dok.html.
13. О радиационной безопасности населения : Федеральный закон Российской Федерации от 05.12.1995 г. № 3–ФЗ [Электронный ресурс] Официальный интернет-портал правовой информации. — URL : <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102038739>.
14. О радиационной безопасности населения : Закон Республики Беларусь от 05.01.1998 г. № 122–З [Электронный ресурс] NewsBY.org. — URL : <http://laws.newsby.org/documents/laws/law1001.htm>.
15. Об использовании ядерной энергии : Закон Республики Беларусь от 30.07.2008 г. № 426–З [Электронный ресурс] Госатомнадзор. — URL : <http://www.gosatomnadzor.gov.by/phocadownload/perechen/zakon%20326-3.pdf>.
16. Об использовании ядерной энергии : Закон Республики Казахстан от 14.04.1997 г. № 93–І [Электронный ресурс] Әділет. — URL : <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z970000093>.

17. О радиационной безопасности населения : Закон Республики Казахстан от 23.04.1998 г. № 219 [Электронный ресурс] СоюзПравоИнформ. — URL : http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=1346.
18. Об административной ответственности организаций за нарушение законодательства в области использования атомной энергии : Федеральный закон Российской Федерации от 12.05.2000 г. № 68-ФЗ [Электронный ресурс] Архив законодательных актов России. — URL : <http://zakon.law7.ru/base71/part8/d71ru8263.htm>.
19. О ядерной и радиационной безопасности : Закон Грузии от 20.03.2012 г. № 5912-66 [Электронный ресурс] ЮЛПП Законодательный Вестник Грузии — URL : https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=1618592&Itemid=0&lang=ru.
20. Требования к радиационной безопасности : Санитарные нормы и правила Республики Беларусь от 28.12.2012 г. № 213 [Электронный ресурс] Республиканский центр гигиены, эпидемиологии и общественного здоровья. — URL : http://www.rcheph.by/ru/catalog/page_18_0_4775.html.
21. Санитарные правила обращения с радиоактивными отходами Республики Беларусь (СПОРО-205) от 07.04.2005 г. № 45 [Электронный ресурс] Министерство здравоохранения Республики Беларусь. — URL : http://minzdrav.gov.by/ru/static/acts/normativnye/postanovlenia_GSV/p-alignjustify-ob-utverzhdanii-sanitarnyx-pravil-obraschenija-s-radioaktivnymi-otxodami-sporo-2005-26611-7-2005p_i_13.
22. Основные санитарные правила обеспечения радиационной безопасности Республики Беларусь (ОС-2002) от 22.02.2002 г. № 6 [Электронный ресурс] AllMinsk.BIZ. — URL : <http://allminsk.biz/content/view/1112/180>.
23. Санитарные правила Республики Казахстан “Санитарно-эпидемиологические требования к обеспечению радиационной безопасности” от 03.02.2012 г. № 202 [Электронный ресурс] ПАРАГРАФ-WWW. — URL : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31128938&sublink=21500.
24. Нормы радиационной безопасности Грузии (РУН-2000) : утв. приказом Министерства здравоохранения Грузии “Основные требования к безопасности источников ионизирующего излучения” от 04.03.2003 г. № 41/н [Электронный ресурс] Информационный портал “Охрана труда в России”. — URL : http://ohranatruda.ru/ot_biblio/normativ/data_normativ/39/39138.
25. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97) : затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.07.1997 р. № 208 [Электронный ресурс] НАУ-Online. — URL : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0208282-97>.
26. Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України : затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2005 р. № 54 [Текст] // ОВУ. — 2005. — № 23. — Ст. 1322.
27. Концепція державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю в Україні : постанова Верховної Ради України від 15.01.1994 р. № 3871-XII [Текст] // ВВР. — 1994. — № 18. — Ст. 106.
28. О техническом регулировании : Федеральный закон Российской Федерации от 15.12.2002 г. № 184-ФЗ [Электронный ресурс] Информационный портал “Охрана труда в России”. — URL : http://www.ohranatruda.ru/ot_biblio/normativ/data_normativ/10/10844/index.php.
29. Технический регламент о радиационной безопасности Кыргызской Республики, утв. Законом Кыргызской республики от 03.11.2011 г. № 224 [Электронный ресурс] СоюзПравоИнформ. — URL : http://www.base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=48390.
30. Технический регламент “Ядерная и радиационная безопасность” : постановление Правительства Республики Казахстан от 30.07.2010 г. № 768 [Электронный ресурс] Комитет технического регулирования и метрологии. — URL : <http://www.memst.kz/ru/tr/detail.php?ID=139375>.

*Рекомендовано до друку кафедрою екологічного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 6 від 24 лютого 2014 року)*

Надійшла до редакції 03.03.2014

Сушик О. В. Сравнительно-правовой анализ обеспечения радиационной безопасности в странах СНГ

Исследуется правовое регулирование обеспечения радиационной безопасности по законодательству постсоветских стран, переживших Чернобыльскую катастрофу. Сегодня в большинстве стран СНГ приняты законодательные акты, закрепляющие правовые основы обеспечения радиационной безопасности. В частности, в Украине действует Закон "Об использовании ядерной энергии и радиационной безопасности" от 8 февраля 1995 г. В Российской Федерации правовое регулирование в исследуемой сфере осуществляется такими законами: "Об использовании ядерной энергии" от 20 ноября 1995 г., "О радиационной безопасности населения" от 5 декабря 1995 г. Основы правового регулирования обеспечения радиационной безопасности Грузии закреплены Законом "О ядерной и радиационной безопасности" от 12 марта 2012 г. В вышеуказанных нормативно-правовых актах установлены общие правовые основы обеспечения радиационной безопасности для всех стран СНГ: 1) единые принципы обеспечения радиационной безопасности; 2) права граждан в сфере обеспечения радиационной безопасности; 3) государственную систему регулирования радиационной безопасности; 4) юридическую ответственность за невыполнение надлежащих требований обеспечения радиационной безопасности.

Ключевые слова: использование ядерной энергии, радиационная безопасность, радиационная защита, источник ионизирующего излучения.

Sushyk, O. V. Comparative Legal Analysis Ensuring Radiation Safety in the CIS

Legal regulation of population and environmental radiation safety in the Post-Soviet Union which have suffered from the Chernobyl catastrophe is researched. Most countries of former Soviet Union have adopted the legislative acts which define legal principles to provide a radiation safety. In particular, they've adopted the law of Ukraine "About the use of nuclear power and radiation safety", February 8, 1995. In Russian Federation the following legislative acts accomplish the legal regulation: "About the use of nuclear energy", November 20, 1995, "About radiation safety of the population", December 5, 1995. In Georgia they adopted the law "About nuclear and radiation safety", March 12, 2012. In afore-cited legislative acts they have defined the legal basis for providing of radiation safety, which are common for legal regulation in this sphere of all Post-Soviet countries: 1) single principles of providing with radiation safety; 2) citizens' rights in the sphere of providing with radiation safety; 3) state system of radiation safety control; 4) responsibility for non-performance proper demands and providing with radiation safety or their infringement.

Keywords: nuclear energy, radiation safety, radiation protection, radiation sources.

